

2023. július 07. péntek – 5783. támuz 18. www.frankel.hu

73/12. Szám

Péntek – kábálát sábat: 18:30 | gy. gy. 20.24 | szombat ünnepi ima 10:00 | havdala: 21:42 |

PINHÁSZ

(IV. Mózes 25.10 - 30.1)

פִּינְחָס

Leírja a nagy járványt, amely a táborban dúlt, büntetésképp, mert Izrael fiai közül sokan midjanita lányokkal paráználkodtak. Pinchász nagyon erélyesen fellépett, így a járvány lecsillapult. Mivel kétszer is pusztított a járvány, sokan meghaltak a Korach felkelés nyomán, az Ö.való, mint gondos pásztor, megszámláltatta nyáját, újabb népszámlálást rendelt el.

Pinchász Áron unokája, Eliézer fia volt. Nagy járvány dúlt a táborban, büntetésképp, mert Izrael fiai közül sokan midjanita lányokkal paráználkodtak. Sokak véleménye szerint Bileám nem átkozta meg Izraelt, de tanácsolta Báláknak, hogy midjanita lányok csábítsák el az ifjakat. Pinchász nagyon erélyesen fellépett, így a járvány lecsillapult, de máig vita téma, hogy cselekedete nem volt-e túlzás, önbíráskodás. Mivel kétszer is pusztított a járvány a táborban, sokan pusztultak el a Korach felkelés nyomán, az Örökkévaló, mint gondos pásztor, megszámláltatta nyáját, újabb népszámlálást rendelt el. A szidra második része azon plusz áldozatokat ismerteti, melyeket ünnepek napján mutattak be a Szentélyben. Tórai ünnepeket értjük ez alatt, mivel posztbiblikus ünnepek nem szerepelhetnek a Tórában. A felolvasás befejezéseként máftírként felolvassák a megfelelő részt. Ilyenkor két szent tekercest veszünk ki a szekrényből, és a második könyvből olvassák a máftírt.

“Pinchász, Elázár és Aharon kohaniták sarja, elhárította haragomat Izrael fiairól, mivel buzgósággal harcolt velük, és ezért nem pusztítottam el a népet”. E mondattal kezdődik a Pinchász hetiszakaszunk. A Mózes ellen újból lázongó nép egy Kozbi nevű előkelővel az élén, Mózes elé állította mindjanita szeretőjét, és szemtelenül hivatkozott jogaira az idegen nőhöz, mivel Mózes is mindjanita nőt vett el feleségül. Pinchász dárdájával megölte a férfit és a nőt. A “kinah” héber szó, túlbuzgóságot jelent pozitív és negatív értelemben. Jelentheti az irigységet, mint ahogy József testvérei irigykedtek fiatal, kivételezett testvérükre, jelentheti a másik tekintélye, érdeke iránti féltékenységet, mint ahogy Józsuá volt féltékeny Mózes tekintélyére. És jelentheti az Istenért való harcot, miként ezt látjuk Eljáhu próféta esetében a Báál bálvány elleni küzdelemben (II. Királyok 18. fejezet.) Ha a túlbuzgóság irigységgel azonos, negatív ítélet alá esik. De ha igaz céllal párosul, mint Pinchász esete, akkor jutalmat érdemel. “Béke szövetséget adok neki” – így szólt az Örökkévaló, ami azt jelentette, hogy ő és utódai lesznek az örökös főpapok. A hagyomány szerint ketten nem féltékenyek, az apa fiára, és a tanító tanítványa sikerére, ugyanakkor a féltékenység hiánya nem kétoldalú. Mikor Mózes prófétai szelleme átszállt tanítványára, Józsuára, az agg Mester megkérdezte utódját: “Mit mondott neked az Örökkévaló?” Józsuá így válaszolt: “Te sem közölted velem Isten szavait.” Erre Mózes felkiáltott: “Inkább száz halál, mint irigység!” Eljáhunál a “káné” ige azt jelentette; hogy túlbuzgón féltékeny volt Isten a bálványokkal szemben. “Buzgólkodtam Istenért” – mondotta, és megölette a Báál 400 papját. Jutalmul Isten megjelent neki Szináj hegyén: A hagyomány szerint a túlbuzgó Pinchász újra életre kelt Eljáhu személyében. (Ezért jelöltetett ki Pinchász hetiszakasz Haftárájának Eljáhu elbeszélésével.) Mindketten “féltékenyen” buzgólkodtak Isten szolgálatában. Eljáhu prófétának megjelent Isten, hogy küldetést szabjon ki rá. Isten hangját “csendes belső hangban” hallotta a próféta. A négy “túlbuzgó”, Mózes, Józsuá, Pinchász és Eljáhu – mind kapcsolatosak a “kinah” fogalmával, de különbséget tettek a túlbuzgóság pozitív és negatív értelmezése között. Mindegyiknek megjelent Isten, de egyik sem használta “féltékenységét” – túlbuzgóságát egyéni javára, tekintélyére és a nép körében való társadalmi helyzet megjavítására. Mind a négynek megjelent Isten és mind a négy megsegítette Izraelt. Közülük kiemelkedik Mózes alakja, minden idők legnagyobb vezetője, ki nemcsak Isten szolgálatában, hanem Izrael védelmében is féltékenyen “túlbuzgó” volt. Valahányszor Isten haragjában sújtani kívánta a népet, Mózes hihetetlen szívóssággal és elszántsággal kelt Izrael védelmére. Még saját életéről, hírnevéről is hajlandó volt lemondani, csak Izraelt ne sújtsa az Isten. Az aranyborjú imádása után Isten el akarta pusztítani Izraelt. “Hagyj engem – így szólt Mózeshez -, elpusztítom őket és téged nagy néppé teszek. Erre Mózes válasza az volt, hogy “töröld ki nevemet könyvedből, ha nem bocsátasz meg nekik”. Hetiszakaszunk nemcsak Pinchász és Mózes túlbuzgó haragját mutatja be, amikor cselekedni kellett a nép negatív elemei ellen éppen a nép érdekében. A “haragvó” Mózes bölcs volt és körültekintő. De ha valamit nem tudott, nem szégyellte azt bevallani, és Istenhez fordulni a kérdés megoldásával. Az isteni válasz elrendelte, hogy fiú örökös híján a leányok öröklik az atyai birtokot, azzal a kikötéssel, hogy csak saját törzsbelivel házasodhatnak, nehogy az ősi birtok más törzsre szálljon át. Izrael ma nem oszlik törzsekre, és a modern világ törvényei szerint nincs különbség férfi vagy női örökös között.

A motiváció tisztasága „És mondta az Örökkévaló Mózesnek, mondván: Pinchász, Eliézer fia, Áron, a pap fia elfordította haragomat Izrael gyermekeiről, azzal, hogy értem volt féltékeny közöttük, nehogy elemésszem Izrael gyermekeit haragomban.” Miért vezet vissza a Tóra Pinchász származását a nagyapjáig, Aronig? Ráv Cháim Smulevitz, a Mir jesiva vezetője erre a kérdésre ezt válaszolta: azért, mert csak az tud ilyen hevesen reagálni, aki igazán szereti a zsidó népet, úgy, ahogy Áron szerette és kereste szüntelen a békét. Zimri nyilvános helyen

szemérmertlenséget követett el egy midjanita nővel, Pinchász ezért mindkettőjüket megölte. Ez a tett kegyetlennek tűnhet, és azt gondolhatnánk, hogy erőszakos hajlam vagy személyes ellentét motiválta. Ha azonban valaki igazán ohév Jisráél – vagyis valóban szereti a zsidó népet, ahogy Pinchász tette –, biztosak lehetünk benne, hogy a motivációja az Örökkévaló és a zsidók iránt érzett szeretete volt. A briszi Ráv Cháim egyszer ezt mondta a heves reagálásról: „A háztulajdonosoknak és a macskáknak is az a céljuk, hogy elfogják az egereket, a különbség a hozzáállásukban van. A háztulajdonos valóban meg akar tőlük szabadulni, a macskának viszont csak arra kellene, hogy legyen mit üldöznie. Ugyanez érvényes a helytelen cselekedetek elleni tiltakozásra is: igazából kell helyteleníteni azt az adott eseményt, nem csak felhasználni az alkalmat a protestálásra.” Saját tiszteletünk és a másoké „És mondta az Örökkévaló Mózesnek: Vedd Józsuát, Nun fiát, olyan embert, akiben ott van a lélek, és tedd rá a kezedet (hogy kinevezd vezetőnek).” Rási ezt a verset így magyarázza: „Nevezd ki egy embert, aki tolmácsolja Józsuá szavait a népnek, és Józsuá tanítson már a Te életedben is, hogy ne mondhassák róla az emberek, amíg Mózes élt, nem emelhette fel a fejét.” Ebből azt láthatjuk, hogy minden tőlünk telhetőt meg kell tennünk a tórai vezetés erejének fenntartása érdekében. A Teremtő – és Mózes – szándékában állt mindent megtenni azért, hogy olyan vezetője legyen a zsidóknak Mózes halála után, akit elfogadnak. Ezért kellett Mózes jelenlétében tanítania, hogy a nép lássa, Mózes jóváhagyja és helyesli Józsuá pozícióját. A híres Ráv Ákivá Éger egyszer Nikolsburgba látogatott. A város rabbija, Ráv Mordecháj Benet megkérte, hogy szombaton tartson egy előadást a vallási törvényekről. Az előadás közben Ráv Benet feltett egy kérdést, ami látszólag teljesen lerombolta Ráv Ákivá Éger érvelését, aki rövid gondolkodás után legyőzve szállt le a pulpitusról. Később Ráv Benet bocsánatot kért tőle, de Ráv Ákivá Éger mosolyogva azt válaszolta, hogy tudta a választ a kérdésére, de nem akarta a gyülekezete előtt megszegyeníteni, hiszen ő a vezetőjük, akire felnéznek, míg ő csak látogató, így az ő renoméja nem lényeges. Nekünk is igyekeznünk kell ezen az úton járni. Képesnek kell lennünk lemondani a saját tiszteletünkről a másik érdekében.

Pinchász hetiszakasz tartalmaz egy listát azon áldozatok hosszú soráról, amiket különböző alkalmakkor hoztak. Az első felajánlás, amiről a Tóra beszél, a korbán támid – az állandó áldozat. Amikor a Bét Hámikdás áll, van egy bibliai parancsolat, hogy legyen támid áldozat hozva minden nap: „Az egyik bárányt reggel készítsd el, a másik bárányt pedig délután készítsd el”. Ezt az áldozatot felajánlották az év minden napján, még szombaton is, sőt még jom kipurkor is. Van valami szép az állandóságban. De az állandóságnak van egy nagy csapdája. Erre a csapdára utal egy oda nem illő mondat a napi áldozat fejezetének a közepén. Látható indok nélkül a Tóra beszúr egy mondatot a korbán támid leírásának közepébe: „Állandó égőáldozat, amely a Szináj-hegyen lett elkészítve, kellemes illatú tűzáldozatul az Örökkévalónak”. Mi köze van a Szinájhoz hozott égőáldozatnak ehhez, a napi áldozatról szóló részhez? Ami a Szináj hegyen történt az történelem! Miért van említve a korbán támid rész közepén? A Szifrit és a Talmudot, a tanaitákat mind-mind zavarja a kérdés, „mit tanít nekünk ez a pászok?”. Egy vélemény szerint az olá a Szináj hegyen tartalmazott kísérőnek borkiöntést is, mások szerint erre a borkiöntésre nem volt szükség, valaki szerint a napi felajánlást nem a Szináj hegyén tették, hanem csak később kezdték el. Mindegyikük tanácstalan ennek a mondatnak a jelenléte miatt. Rav Joszef Szálánt azt mondja, hogy ugyan a Talmud rabbijai egy háláchikus kérdésen vitatkoznak, azonban van egy nagyon fontos háskáfá kérdés is, amelyet ennek a pászoknak a jelenlétéből eredeztetünk. Ez a kérdés kapcsolódik az állandóság e csapdjához. Amikor valamit megcsinálunk napról napra, bármilyen csodálatos legyen is, végül rutinszerűvé válik. Banálissá válik automatikussá, gondolkodás nélkülivé. Egy átlagos napon talán elkészünk sáchrítól, és gyorsan feltesszük a tfilinünket jistábách és borchu között, és még így is jut időnk, hogy válaszoljunk a kádisra. Ennyi időbe telik feltennünk a tfilint! „...ez a támid [állandóság] megkopottá válik, és néha hiányzik belőle a micvá igazi jelentése.” Azonban egy személynek csak arra van szüksége, hogy átélje azt a náchászt (örömet), amikor az ember látja a fiát először feltenni a tfilint, hogy eszébe jusson egy nagyon különböző eljárás. Nézzünk meg egy bár micvá fiút felrakni a tfilint, aki ellenőrzi, hogy a csíkok egyenesek, elég szorosak, és rendben vannak. Mi a különbség? A különbség az, hogy lehet, hogy negyven éve rakjuk már fel a tfilinünket. Egyrészt ez jó – ez támid. Visszanézhetünk, és elmondhatjuk, soha nem hagytunk ki egy napot sem! De ez a támid megkopottá válik, és néha hiányzik belőle a micvá igazi jelentése. Ez a csapdája az állandóságnak. Ennek okán a Tóra beszúrja: állandó égőáldozat, amely a Szináj hegyen lett elkészítve kellemes illatú tűzáldozatul az Örökkévalónak” a korbán támid, az állandó áldozatról szóló szakasz közepén. Ez minden generációra vonatkozik. Emlékezzünk arra az első támidra! Emlékezzünk a támidra, amelyet a Szináj-hegyen hoztak hihetetlen lelkesedéssel, újdonsággal és izgalommal. Emlékezzünk erre! Mindig kell, hogy legyen egy kis része annak a támidnak abban a támidban, amit minden nap hozunk. Ez a módja, ahogy kellene lennie a tfilinünkkel és a kriát smával és az ámidával. Nem veszíthetjük el az állandóság összes előnyét azzal, hogy hagyjuk, hogy ugyanez az előny csapdává váljon. Dávid hámelech mondja a zsoltárokból, „Egy dolgot kértem Istentől, ez a kérésem; hogy tartózkodhassak Isten házában életem minden napján, és hogy meglátogathassam az Ő palotáját”. A kommentárok mind azt kérdezik, hogy hogyan is értelmezzük Dávid király kérését. Először azt kéri, tartózkodhasson Isten házában egész életében, majd azt kéri, hogy látogató lehessen? Miről van itt szó – lakos, vagy látogató? Dávid kérése az, hogy mindkettő legyen egyszerre. Olyan akar lenni, aki minden nap Isten házában tartózkodik, de úgy akarja érezni, hogy ő csak egy látogató. Mindig újnak és különlegesnek akarja érezni. Ez nehéz kérés, mert ez a két tulajdonság kölcsönösen kizárólagos. De ez a cél és ez a tanítása a korbán támidnak, az állandó áldozatnak. Kell, hogy legyen „egy minden reggel és egy minden este” de olyannak is kell lennie „mint az elsőnek, amit valaha felajánlottak a Szináj-hegyen”.

HIREK A VILAGBOL

<p>Előkerültek München 1938-ban lerombolt zsinagógájának romjai egy építkezés során. https://multkor.hu/elokerultek-munchen-1938-ban-lerombolt-zsinagogajanak-romjai-egy-epitkezes-soran-20230706</p>
<p>Horthy Miklós és a holokauszt. https://nepszava.hu/3199750_horthy-miklos-es-a-holokauszt</p>
<p>Támuz 17: A mai nappal elkezdődött a három gyászos hét. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/zsido-vilag/tamuz-17-a-mai-nappal-elkezdodott-a-harom-gyaszos-het</p>
<p>Továbbra is tizenhárom százalékos szint alatt az izraeli turizmus. https://bzsh.hu/2023/07/06/tovabbra-is-tizenharom-szazalekos-szint-alatt-az-izraeli-turizmus/</p>
<p>Több mint 50 éve avatták rabbivá. https://akibic.hu/2023/07/06/kardos-peter-forabbi-aranydiplomat-kapott/</p>
<p>A második világháborús budai kitörési kísérletre emlékező túszerző Hazajáró Honismereti és Turista Egylet viszont a kedvezményezettek között maradt: „bakancsos turistaházat” létesít 70 millió forint vissza nem térítendő állami támogatásból. https://szombat.org/hirek-lapszemle/allami-turisztikai-tamogatasok-sulyos-elvonasok-kozepette-70-milliot-kapott-a-kitores-tura-szervezoje</p>
<p>További információk az Irakban túsul ejtett izraeliről. https://ujkelet.live/2023/07/06/tovabbi-informaciok-az-irakban-tuszul-ejtett-izraelirol/</p>
<p>“Nem hagyjuk, hogy Izraelből Iránt csináljatok!” https://izraelinfo.com/2023/07/06/nem-hagyjuk-hogy-izraelbol-irant-cinaljatok/</p>
<p>A megszokott izraeli-palesztin konfliktus, csak kilátástalanabbul. https://444.hu/2023/07/05/a-megszokott-izraeli-palesztin-konfliktus-csak-kilatastalanabbul</p>
<p>Hiába áll a bál Izraelben, ezért nem lépnek semmit az arab országok. https://www.portfolio.hu/global/20230704/hiaba-all-a-bal-izraelben-ezert-nem-lepnek-semmit-az-arab-oroszagok-626061?ct=t(EMAIL_CAMPAIGN_6_29_2023_23_15_COPY_01)&mc_cid=3b3c409101&mc_eid=2124ea9229</p>
<p>Izrael újabb F-35-ös vadászpilótákat vásárol az Egyesült Államoktól. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/izrael/izrael-ujabb-f-35-os-vadaszrepulogepeket-vasarol-az-egyedul-allamoktol</p>
<p>Izraeli tanulmány bizonyítja, hogy a növények “beszélnek”. https://bzsh.hu/2023/07/02/izraeli-tanulmany-bizonyitja-hogy-a-novenyek-beszelnek/</p>
<p>Margaret Bourke-White nem csak az első és az egyik legkiválóbb női fotóriporter, hanem az első női haditudósító is volt. https://akibic.hu/2023/07/04/az-első-noi-fotoriporter-zsenialis-kepen-ragadta-meg-az-amerikai-alom-hamissagat/</p>
<p>Ami Eshed, Tel-Aviv rendőrpáncsnoka szerdán lemondott és kilépett a testületből. https://szombat.org/hirek-lapszemle/nem-akart-tunteteket-veretni-inkabb-lemondott-tel-aviv-rendorparancsnoka</p>
<p>Gantz: A vérontás az utcákon Netanjahu felelőse lesz. https://ujkelet.live/2023/07/06/gantz-a-verontas-az-utcaikon-netanjahu-felelossege-lesz/</p>
<p>Elvtelenség. https://izraelinfo.com/2023/07/06/elvtelenseg/</p>
<p>Agyonlőtték a Ciszjordániában meggyilkolt izraeli katona palesztin merénylőjét. https://168.hu/kulfold/izraeli-katona-lelottek-palesztin-merenylo-262031</p>
<p>Zsidó múlt Kolozsvár központjában, avagy a Muzeon megtapasztalása. https://magyarmuzeumok.hu/cikk/zsido-mult-kolozsvar-kozpontjaban-avagy-a-muzeon-megtapasztalasa?ct=t(EMAIL_CAMPAIGN_6_29_2023_23_15_COPY_01)&mc_cid=3b3c409101&mc_eid=2124ea9229</p>
<p>Oroszország külföldi ügynöknek nyilvánította a volt moszkvai főrabbit. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/hirek-lapszemle/oroszorszag-kulfoldi-ugynoknek-nyilvanitotta-a-volt-moszkvai-forabbit</p>
<p>A XVI. kerületből deportált zsidóságra emlékeztek Rákosszentmihályon. https://bzsh.hu/2023/07/01/a-xvi-keruletbol-deportalt-zsidosagra-emlekeztek-rakosszentmihalyon/</p>
<p>Pezső női mozgalom van kialakulóban Franciaországban, ahol nagy hagyománya van az ortodox judaizmusnak. https://akibic.hu/2023/07/03/eloszor-lesz-ortodox-noi-rabbija-franciaorszagnak/</p>
<p>A történet szereplői nem kitalált alakok, esetleges hasonlóságuk magyarországi szereplőkkel nem a véletlen műve. https://szombat.org/politika/vilnusi-tortenet?ct=t(EMAIL_CAMPAIGN_6_29_2023_23_15_COPY_01)&mc_cid=3b3c409101&mc_eid=2124ea9229</p>
<p>Mit lóttak ki Libanonból? https://ujkelet.live/2023/07/06/esti-rovidek-mit-lottek-ki-libanonbol/</p>
<p>Elhagyta az izraeli hadsereg a dzsenini menekülttábor, elesett egy katona, rakéták Gázából. https://izraelinfo.com/2023/07/05/elhagyta-az-izraeli-hadsereg-a-dzsenini-menekulttabor-elesett-egy-katona-raketak-gazabol/</p>
<p>Sorra fordítanak hátat Izraelnek a nyugati szövetségesek. https://privatbankar.hu/cikkek/makro/sorra-forditanak-hatat-izraelnek-a-nyugati-</p>

[szovetsegsek.html?ct=t\(EMAIL_CAMPAIGN_6_29_2023_23_15_COPY_01\)&mc_cid=3b3c409101&mc_eid=2124ea9229](http://szovetsegsek.html?ct=t(EMAIL_CAMPAIGN_6_29_2023_23_15_COPY_01)&mc_cid=3b3c409101&mc_eid=2124ea9229)